

Aan het College van burgemeester en wethouders
Postbus 6325
4000 HH Tiel

Tiel, 19 april 2020.
Betreft: Advies Sociale Poort

Geacht College,

Hierbij bied ik u aan een advies over het Tussenresultaat Sociale Poort.

De aanvraag

Op 18 maart 2020 heeft u de Wmo-raad gevraagd advies te geven over het Tussenresultaat Ontwikkeling Sociale Poort. Door middel van een gesproken presentatie is een toelichting gegeven ter vervanging van een bespreking in de geplande vergadering van 31 maart 2020. Uw aanvraag bevatte een zestal specifieke vragen. Alvorens daarop afzonderlijk in te gaan enkele meer globale opmerkingen.

Inleidende opmerkingen

Dit proces sluit aan bij de ambities van de gemeente, zoals neergelegd in Tiel in Balans in hoofdstuk 4, Zorgzame gemeente, waar op pagina 12 expliciet wordt gesproken over het integraal aanpakken van problemen van inwoners, van schuldhulpverlening tot zorginhoudelijke vragen. Het proces lijkt ook behoorlijk zorgvuldig voor wat betreft de gebruikmaking van de deskundigheid van de uitvoerende medewerkers van de gemeentelijke organisatie.

De aanleiding is vooral een financieel probleem en de kaders en een belangrijke doelstelling zijn dan ook financieel van aard. De Wmo-raad vindt het van groot belang dat kosteneffectiviteit wordt nagestreefd, ook in de bestedingen ten behoeve van zorg en welzijn.

Als doelstelling is geformuleerd: Met behoud van kwaliteit van de zorg. Als er alleen kwantitatieve doelstellingen en metingen komen, krijgt u daar geen zicht op. Zonder ook kwalitatieve doelstellingen en meetinstrumenten blijven dat holle woorden. In het vervolgtraject zullen die doelstellingen moeten worden geformuleerd met meetbare indicatoren, waarbij bijvoorbeeld klachtregistratie essentieel is.

Verwarrend is wat in de presentatie is gesteld m.b.t. het afgeven van beschikkingen. Wij gaan ervan uit dat de gemeente beslissingen neemt en kenbaar maakt in de vorm van voor beroep vatbare beschikkingen.

Advies

1. De verbreding van de Sociale Poort naar schuldhulpverlening, bijzondere bijstand en participatie? (bouwsteen 1)

Uitgaande van een zorgvuldige inwerkperiode om verbreding mogelijk te maken en vooral het inzicht bij de medewerkers tot hoever hun deskundigheid reikt, is een meer integrale werkwijze inderdaad wenselijk. Daarbij twee adviezen:

Teneinde ervan verzekerd te zijn dat alle benodigde kwaliteiten ook daadwerkelijk bij de medewerkers aanwezig zijn, dient een functieprofiel opgesteld te worden waarin dat duidelijk en toetsbaar wordt beschreven. Er zal sprake zijn van een overgangsfase, maar de eindtermen moeten wel helder zijn.

Maak een overzicht van gemeenten waarin een dergelijke, voor de medewerkers veeleisende, aanpak succesvol lijkt en volg periodiek de ontwikkelingen.

2. Een gemeenschappelijk informatie en adviespunt? (bouwsteen 3)

Eén informatie- en adviespunt is bevorderlijk voor helderheid en duidelijkheid voor de inwoners.

Van belang is het waarborgen van de privacy. Er moet gelegenheid zijn om fysiek afgescheiden, dus zonder meeluisterende derden, een vraag te stellen of een probleem voor te leggen.

Zowel fysiek als digitaal dient de privacy te worden gewaarborgd, zodanig dat alleen degenen die daarvan in het kader van de indicatiestelling, zorg en klachtafhandeling kennis van móeten nemen toegang hebben tot persoonlijke informatie. Dat geldt ook voor andere medewerkers in de gemeentelijke organisatie.

De bezetting dient voldoende te zijn om continuïteit te waarborgen, ook bij ziekte van medewerkers. Er moet capaciteit vrijgemaakt kunnen worden om aan spoedeisende hulpvragen tegemoet te kunnen komen en er moet een protocol zijn om spoedinzet daadwerkelijk te waarborgen.

3. De ordening van vier hoofdtaken (informatie & advies, onderzoek & toeleiding, procesregie en kortdurende ondersteuning (bouwsteen 2)

De structuur is op zich helder. Deze professionals moeten over vaardigheden beschikken op deze vier hoofdtaken plus basale kennis op de verschillende vakgebieden als schuldhulpverlening, opvoedingsondersteuning, participatie en dergelijke, omdat anders de toeleiding en met name de kortdurende ondersteuning onvoldoende kwaliteit zullen hebben.

Het is de Wmo-raad niet duidelijk hoe zich dit verhoudt tot het streven één gezin, één plan, één hulpverlener. Dat komt tegemoet aan het feit dat veel problemen niet op zich staan en dat een systeemaanpak nodig is. De Wmo-raad adviseert u die integrale kijk en systeemaanpak te doen vastleggen en het uiteindelijke plan mede daarop te beoordelen.

Een casus ter illustratie: Vader is alcoholverslaafd, er is een schuldenproblematiek en de zoon is op school ongeconcentreerd, agressief en brutaal. Thuis is hij juist teruggetrokken. Ouders

wordt door de school geadviseerd naar 'de gemeente' te gaan. Hun hulpvraag luidt: 'Onze zoon is op school agressief, thuis zien we dat niet. Hoe kan hij geholpen worden?' Zonder 'één gezin, één plan' zal de aanpak gericht worden op de zoon. Terwijl de basis van dit probleem ligt bij het alcoholprobleem van vader.

4. De keuze voor substromen: 1. Jeugd, jongeren en ouders/verzorgers. 2. Volwassenen. 3. Senioren. (bouwsteen 4 en 5)

De indeling is logisch en sluit ook aan bij de maatschappelijke realiteit, zowel qua leefwereld van de inwoners als de inrichting van de samenleving door wetgeving en op het terrein van maatschappelijke en zorgorganisaties.

In principe is er geen bezwaar tegen de term senioren of ouderen, maar ouderen zijn een subcategorie van volwassenen. Door senioren als categorie naast volwassenen te benoemen, gebruikt de gemeente in feite een uitsluitende terminologie. De gemeente suggereert daarmee dat ouderen geen volwassenen zijn. Wij adviseren om aansluiting te zoeken bij de terminologie in het rapport "De derde levensfase: het geschenk van de eeuw" van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving uit 2020 en zoals omschreven door de sociaal gerontoloog Prof. Theo van Tilburg. Dat doet ook meer recht aan het feit dat het niet gaat om een leeftijdsindeling maar om een indeling op basis van levensfasen. De traditionele indeling sluit bijvoorbeeld niet meer aan bij het feit dat ouderen in steeds meer gevallen actief blijven deelnemen aan het economisch en maatschappelijk leven.

5. De focus op zelfredzaamheid en preventie (bouwsteen 8).

Zelfredzaamheid en preventie zijn ook naar de mening van de Wmo-raad van groot belang in het kader van autonomie van de inwoners en van het voorkomen van problemen en daarmee aantasting van de levenskwaliteit en een onnodig beroep op zorgvoorzieningen.

Met betrekking preventie het volgende:

De Wmo-raad heeft al jarenlang als een van de zeven speerpunten: preventie. Dat is in verschillende adviezen en bij de jaarverslagen naar voren gebracht. Met waardering zien we dat preventie in dit proces een belangrijke plaats heeft gekregen.

De ruimte voor preventieve maatregelen lijkt echter in belangrijke mate te worden bepaald door de realisatie van bezuinigingen. Dat is echter de omgekeerde wereld: waar preventieve maatregelen op termijn een betere kwaliteit van leven van individuen en een beter functioneren van de samenleving als geheel bewerkstelligen, zou het kortzichtig zijn die maatregelen niet te nemen. Dat staat los van de herstructurering van de toegang tot de zorg en de financiële consequenties daarvan. Ook de Cliëntenraad Participatiewet wijst daarop in zijn advies van 21 maart 2020 bij vraag 5 over bouwsteen 8.

Het preventieaanbod van de gemeente moet aansluiten bij wat voorliggende voorzieningen in de sociale basis bieden en wat aansluitende zorgaanbieders bieden. Dat vereist dat de gemeente daar goed zicht op heeft en met hen overlegt over die aansluiting. Dat vraagt om een actieve opstelling van de gemeente in de richting van die aanbieders.

Met betrekking tot zelfredzaamheid:

Streven naar zelfredzaamheid en autonomie van inwoners en hulpvragers is waardevol. Het is echter minder zinvol alleen te denken in termen van een groeimodel. Voor sommige mensen in de samenleving is meer zelfredzaamheid een illusie. Als alleen daarop wordt gefocust, leidt dat tot verspilde energie aan de kant van de gemeente en tot frustratie aan de kant van de hulpvrager.

Een van de drie substromen richt zich op ouderen. Ouder worden is geen groeiproces. Natuurlijk kan het proces van inleveren van autonomie worden vertraagd en met de juiste interventies en ondersteuning op onderdelen leiden tot tijdelijk meer zelfredzaamheid. In essentie is ouder worden echter een proces van toenemende afhankelijkheid.

De Wmo-raad kijkt uit naar de gevalideerde data en de wijze waarop u die u in het kader van de preventie wil gaan gebruiken.

6. De keuze om deze verdeling ook als verdeling 'los te laten' op de sociale basis (bouwsteen 9 - 12)

Het lijkt ons, ook in relatie tot wat we bij preventie hebben gezegd, logisch om het ordeningsprincipe van de substromen jeugd, volwassenen en senioren ook te gebruiken om de opgave in de sociale basis verder vorm te geven.

hoogachtend,

namens de Wmo-raad,

w.g.

F.A. van Oostveen, voorzitter.